

Za človeka, ki želi pomagati je pomembna življenjska izkušnja

Pri usposabljanju za vodenje skupin je eno izmed srečanj namenjeno predavanju in pogovoru o smrti, žalovanju in spremljanju. To so teme, s katerimi se vsi srečujemo v vsakodnevnem življenju. Predavanje in pogovor navadno vodi Majda Brumec, zdaj zaposlena v Hospicu, hkrati je tudi dolgoletna voditeljica Skupine starih ljudi za samopomoč in aktivna v Združenju in Medgeneracijskem društvu Drava.

Prijazno me je sprejela v prostorih mariborskega društva Hospic. Prostore potrebujejo za svojo dejavnost, ki se, tudi zaradi vedno večjih potreb, širi. Poleg nekaj zaposlenih, gostoljubno sprejmejo vsakega, ki išče pomoč, uteho ter dobro besedo, ali pa želi biti prostovoljec in v oporo tistim, ki so v stiski. V decembru pripravljajo praznično srečanje za vse.

Smrt in odhajanje vedno spremljata žalost in nemoč. Majdo doživljam kot realistko, ki živi tu in zdaj. Ni ovinov v življenju. Je pa upanje, vera in gotovost, da se na koncu vse izteče v tisto smer, ki je za nas najboljša.

Zelo malo vemo o tebi. Ko se srečamo ni časa, da bi si kaj več povedali o tem, kaj in kdo smo, ko zapustimo službene prostore in službene teme pogovorov. Danes je priložnost, da zverno tudi to. Od kje si doma? Kaj te je oblikovalo v to, kar si danes?

Vesela sem, da si me to vprašala. Rada povem, da sem iz vaškega okolja. Živela sem s starši, bratom in rejencem.

Starši so si želeli, da bi ostala doma. V osmem razredu sem se ukvarjala s tem, kako povedati staršem, da si želim iti od doma, da želim postati nekaj drugega kot gospodinja in ostati na kmetiji. To je bilo silno boleče, tako zame kot za mamo. Ker pa sem bila bolj jezikava, sem si vedno upala povedati tisto, kar sem mislila. Če zdaj pogledam nazaj, se mi zdi, da smo kar dobro izmenjavali različna mnenja med seboj in, da smo vedeli za pričakovanja drugih. Veliko smo se pogovarjali med seboj. Doma ni bilo hierarhije v tem smislu, da otroci ne bi smeli povedati svojega mnenja.

Ovira za odhod od doma je bilo pravzaprav to, da nismo bili premožni. Živeli smo na majhni kmetiji. Rojena sem v Benediktu v Slovenskih goricah. Dobre tri kilometre hoje do šole je bilo vsak dan, zadnja leta smo se že vozili s kolesi.

Kakšne so bile tvoje otroške želje in sanje o bodočnosti? Kaj si želela postati?

Želela sem si v pedagoški poklic, a razrednik je dejal, da bi bilo zame najbolje, da grem v zdravstveno šolo. Takrat se nisem strinjala z njim, a sem ga vseeno poslušala. Zaključila sem medicinsko šolo v Mariboru. Po končani šoli sem se zaposlila v otroškem domu. Največkrat so bile hude socialne stiske in zdravstvena ogroženost otrok glavni razlogi, da so otroci prihajali v dom.

Takšno delo pri mladem človeku zagotovo pusti poseben pečat, ga zaznamuje in obrusi?

Če zdaj gledam nazaj se mi zdi, da smo bile s sodelavkami pri 19-ih letih nadomestne mame. Tam si videl veliko človeških stisk; mame so prihajale na obisk, želele imeti otroke pri sebi, a za to niso imele nobenih možnosti. Ob teh življenjskih usodah sem se otresla mnenj in obsodb, češ, kako slabe mame so, ki zapustijo svoje otroke.

Na oblikovanje osebnosti verjetno vpliva tudi pozitivna naravnost do vsega, ki si jo dobila v domačem okolju.

Ja, mislim, da če izhajaš iz zdravega okolja, postaneš čustveno zrel in lažje daješ drugim. Lažje prebrodiš tudi stiske, ki se pri takem delu pojavljajo. Spomnim se primerov, ko so šli otroci v rejniško družino ali v posvojitev. Teh prizorov ne bom nikoli pozabila. Takrat iščeš nekaj na otroku, kar te bo pritegnilo, kar ti bo pomagalo, da boš otroka lahko sprejel za svojega. Lahko je to tudi barva oči, lahko neka podobnost.

Za človeka, ki želi pomagati je pomembna življenjska izkušnja - lažje se človeku približaš, lažje vzpostaviš potrebno empatijo.

Mladost je čas zagnanosti, idej, idealov. Si jih lahko uresničevala v svojem delu?

Tedaj je delalo v otroškem domu veliko mladih sester in tri starejše izkušene negovalke. S svojo mladostjo in idejami smo veliko doprinesle k boljšemu delu. Negovalke s profesionalnimi izkušnjami so nas kaj hitro postavile na realna tla.

Pred tremi leti sem se zaposlila v Sončnem domu, kjer pa je bila situacija obrnjena. Bila sem med najstarejšimi delavkami. Imela sem izkušnje s tem, kaj mladost lahko doprinese staremu človeku s svojo neobremenjenostjo. Kombinacija obojega se mi zdi najpomembnejša.

Kje si še delala?

Sedemnajst let sem delala v otroškem domu, dve leti v patronaži zdravstvenega doma, deset let v domu upokojujencev, zdaj pa sem prvo leto na Hospicu.

Kakor koli obrneš je tvoja rdeča nit pomoč ljudem v stiskah?

Pogosto so mi ljudje rekli, da jih znam razumeti, da se jim znam približati in tedaj se spomnim svojega učitelja, ki je imel prav, ko mi je svetoval zdravstveno šolo.

Delati dobro, pomeni biti dober organizator, ki zna ustvariti možnosti, da lahko človek v stiski dobi tisto, kar v danem trenutku resnično potrebuje.

Moram reči, da sem imela srečo, da sem se vedno zaposlila v takih sredinah, kjer so mi sodelavci dovolili, da sem izbirala malce drugačne poti, da sem lahko uveljavljala

svoje vizije, da so me podprli tudi tedaj, ko sem iskala nove rešitve.

Kadar srečam prostovoljca, ki ima v sebi veliko željo pomagati, ga vprašam, kaj pa bi ti želel pridobiti s tem delom. Prepričana sem, da poleg tega, da zares dajemo, želimo tudi nekaj dobiti. In to se vedno zgodi!

Kako pa osebno prenašaš težo svojega dela, ki se prav gotovo ne konča, ko se zapro službena vrata? Kako povezuješ svoje poklicno življenje z zasebnim?

Vse stiske, ki sem jih doživljala, sem reševala v svoji družini, s pogovorom, v bližini tistih, ki so me imeli radi.

Kot otrok sem se veliko pogovarjala s svojo babico. Bila je izredno topla, a zelo močna ženska, ne le po duši, tudi po telesu. Tedaj smo otroci na deželi še spali pri starih starših. Najprej sem jaz spala poleg babice, ko pa sem zrastle, je moje mesto zasedel brat. Veliko ljubezni sva pridobila s tem. Tudi z mamo sva se veliko pogovarjali; kasneje v otroškem domu, ko še nisem bila poročena, pa sem imela dve ali tri zelo dobre prijateljice, s katerimi sem lahko delila tudi svoje službene stiske.

Veliko sem brala. Ko sem bila v stiski, sem brskala po literaturi, ali pa tudi kaj napisala. S tem sem se sprostila.

Imela sem srečo, da sem našla moža, ki me je pripravljen poslušati, pa tudi sina sem tako vzgojila.

Drugi del, ki pa je izredno pomemben je, da navkljub vsemu znaš potegniti mejo med zasebnim in službenim življenjem.

Je torej celotno človekovo življenje pozitivno naravnano? Ali imamo kljub vsemu, kar se nam hudega zgodi, razlog, da upamo, da živimo polno?

Lahko bi rekla, da prav skozi sedanje delo v Hospicu, še močneje spoznavam, da moram živeti tudi zase, za danes.

Spomnim se pogovora z nekim novinarjem na začetku mojega dela v Hospicu. Spraševal me je kaj delam, kako delam, o povezavah z mojim delom v domu upokojencev. Na koncu pogovora pa me je vprašal: "Se nikoli ne bojite, medtem, ko se toliko posvečate drugim, smrti, da bi kdaj zamenjali smrt za življenje?" Moram reči, da so mi te besede velikokrat v mislih v tem smislu, da je pomembno, da živiš za danes, da je potrebno živeti življenje, da lahko sprejmeš tudi odhajanje, da lahko sprejmeš tudi bolezen. Tedaj sem novinarju odgovorila, da je moje delo v domu upokojencev usmerjeno v to, da leta, ki jih še imajo pred seboj, izkoristijo v polni meri, da sprejmejo vse tisto, kar jim to življenje še lahko nudi. Zato sem jim svetovala vključevanje v skupine starih ljudi za samopomoč. Mislim, da tudi te skupine pomagajo starostnikom živeti, živeti zdaj, ta hip, brez odlašanja.

Temu novinarju sem še danes hvaležna in, ko ga vidim na televiziji, si rečem, hvala ti, da si mi postavil to vprašanje.

Kaj pa doma rada počneš?

Rada sem tudi gospodinja. Sem poročena, imam dvajsetletnega sina, ki je zdaj študent. Živim v hiši, imamo tudi nekaj zemlje okrog hiše. Rada kaj dobrega skuham, pobrkلام po vrtu.

Rekla si, da ti je blizu tudi pisanje, da se tudi s pomočjo svinčnika in papirja lahko kdaj razbremenimo.

Pišem kadar je to potrebno iz profesionalne nuje. Res pa je, da vedno želim napisati to kar čutim. Na tak način rada izrazim svoje misli. Zdi se mi, da se ob tem tudi sprostim. Sin mi večkrat reče, mama zakaj ti tega ne napišeš, ko znaš tako dobro povedat.

Tudi knjiga je tvoja spremljevalka. Kaj bereš?

Zadnja knjiga je ravno od dr. Metke Klevišar Moja četrta kariera. Kadar pa sem v stiski, vzamem v roke poezijo. To me sprosti. Velikokrat se ob njej razjočem. Moj pesnik je Tone Kuntner. Veliko piše o zemlji, o navezanosti nanjo, o odhajanju, poslavljanju.

Mesec december je čas, ko se zdi, da moramo biti vsi veseli, bogati, razkošni ... Povsod nam ponujajo stvari za telo in za dušo. Pravzaprav se človek kar boji priznati, da mu je tudi v tem času težko, da je sam, da je zunanost zanj zgolj maska, za katero se skrivajo skrb, bolezen, stiska ...

Ko sem še delala v domu upokojencev, se mi je zdelo, da to ni ravno mesec velikega veselja. Kajti tedaj se vsemu zunanjemu veselju navkljub srečaš s vsem svojim življenjem. Tedaj so stari ljudje najpogosteje začutili vso svojo žalost, izgubo, slovo od doma. Velikokrat sem delala na silvestrovo in sem to še posebej občutila. Trudila sem se, da sem vsakemu stanovalcu posebej stisnila roko, mu zaželela srečo in zdravje. Pogosto sem opazila solzo v njihovih očeh. Vendar smo kljub temu nazdravili vsemu dobremu. To je trenutek, da osmisliš tisto kar imaš.

Človek, ki je bolan, ki je vezan na posteljo, ki ima pred seboj le še nekaj let, lahko najde smisel v sedanosti. Veselje vidi v tem, da ga obiskujejo otroci in, da se lahko s ponosom ozre nazaj. Potrebuje našo pomoč, da se še enkrat sprehodi po poti lastnega življenja.

V Hospicu, kjer se srečujemo s hudo bolnimi, je praznovanje pomembno, ne zaradi lepih oblek, potovanj, ampak je praznovanje zaradi lepih odnosov, čustev; da so skupaj ljudje, ki si nekaj pomenijo, da se zbere vsa družina. To ne pomeni, da ne bo težko in žalostno, a vendar bodo skupaj.

Se pravi vsa opozorila, naj bomo v teh prazničnih dneh pozorni na osamljene in bolne, niso zaman. Večkrat to prezremo nehote, pa vendar niso kar tako, so resna opozorila, ki jih moramo upoštevati.

Občutek izgube je v prazničnih dneh najhujši. Včasih samo klic po telefonu naredi veliko. Pravzaprav nas nič ne stane, le spomniti se je treba.

Tudi v Hospicu imamo v mesecu decembru več klicev in trudimo se, da bi podarili predvsem prijazno besedo ljudem, ki so v stiskah.

Bilo bi idealno, če bi vsak zase v vsakem trenutku vedel, kaj je zanj najpomembnejše, kaj je smiselno ...

Meni je zelo blizu misel, ki jo večkrat poudarja Metka Klevišar. Ne govori o izgubah, ampak o izpuščanju. Tega se učiš vse življenje. Kako težko mi je bilo izpustiti mojo rodno vas, mojo družino, kako težko mi je bilo izpustiti službo v otroškem domu. Izpustiš prijatelje, svoje starše, tudi svojega sina bom izpustila - upam, tega se moraš učiti.

Kako pa ti navadno preživiš decembrske dni?

Že iz otroštva je to zame mesec pričakovanj. Povezanost, darila, srečanja, veselje ... Zadnja leta pa je to bolj mesec poslovnih srečanj, zaključkov. To me zelo obremenjuje. Sama bi si želela, da bi po 15. decembru lahko odklopila, ostala doma in bila resnično samo s svojo družino.

Se mi zdi, da bi morala biti z družino, da bi naredila obračun z minulim letom. Za to potrebuješ mir, da se poglobiš vase, da premisliš o vsem, kar pa ob vsem tem blišču ni možno.

Po drugi strani pa je to mesec notranjega in zunanjega veselja. Za to ni treba velikih daril.

Katerega dogodka v decembru se najbolj veseliš?

Najljubši dogodek mi je bil, ko smo hodili k polnočnicam. To je bilo vedno nekaj čudovitega. Sami, v snegu, z lučkami, cela vas je bila živa. Tega si zadnja leta najbolj želim. Ta odhod k polnočnici se mi zdi kot nek obračun, kot obred, s katerim se leto konča in začneja novo.

Majda, hvala za ta prijeten pogovor.

Naj tvoje besede v teh prazničnih dneh dosežejo vse bralce, tudi tiste, ki bodo morda med prazniki sami doma in tiste, ki se v zunanem blišču ne znajdejo. ●

HOSPIC

je program celostne oskrbe umirajočega bolnika in njegove družine.

Prvotno je beseda hospic pomenila zavetišče, pribežališče. Sedaj pa ne predstavlja več v prvi vrsti hiše, ampak življenjsko filozofijo, ki sprejema smrt kot del življenja in je naklonjena umirajočemu.

Slovensko društvo Hospic

- spremlja neozdravljivo bolne in njihove svojce,
- prizadeva si za detabuizacijo smrti in za naraven odnos do umiranja in žalovanja,
- izdaja literaturo s tega področja
- prireja predavanja, seminarje in delavnice za svojce, prostovoljce in zdravstveno osebje,
- organizira usposabljanje prostovoljcev za pomoč pri oskrbi bolnikov in nudi oporo žalujočim.

Sedež društva je v Ljubljani, Kersnikova 6,

Območna enota Ljubljana

Dolenjska c. 22, 1000 Ljubljana
tel. 01 420 52 60, fax 01 420 52 66
e-mail: hospic@siol.net

Območna enota Maribor

Partizanska 12, 2000 Maribor
tel./fax: 02 252 55 70
e-mail: mb.hospic@siol.net

Območna enota Velenje

Vodnikova 1, 3320 Velenje
tel./fax: 03 585 67 11 in 051 418 445

Območna enota Celje

Malgajeva 4, 3000 Celje
tel./fax: 03 780 23 10 in 051 418 446

Območna enota Slovenska Istra

tel: 031 760 160

Območna enota Jesenice

Ul. Staneta Bokala 4, 4270 Jesenice,
tel: 04 586 25 07, 04 583 41 28 in 051 416 421